

Mart 2024 | Sayı: 171

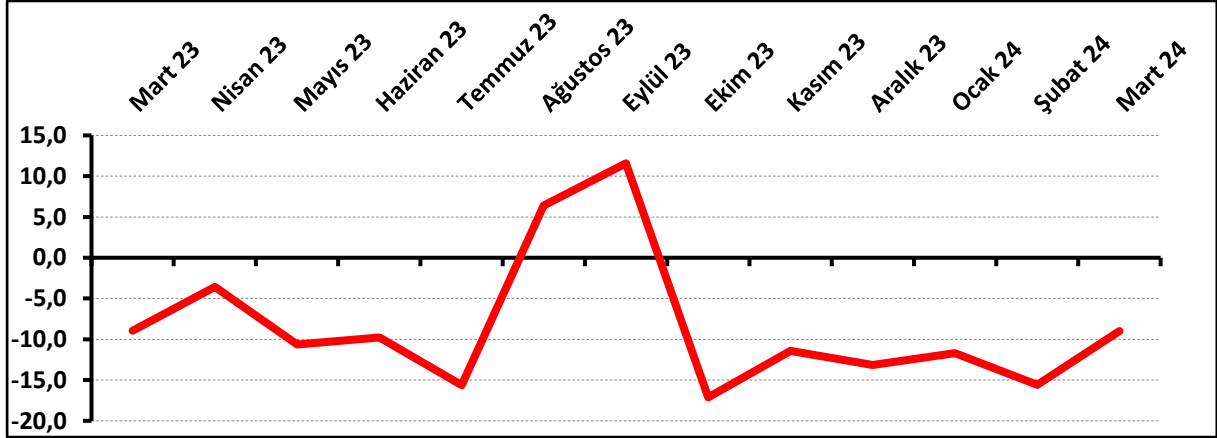
## PERAKENDE GÜVENİ GEÇEN AYA KIYASLA İYİLEŞME KAYDETTİ

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), mart ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre aynı kalırken bir önceki aya göre ise 6,6 puanlık artışla -9,0 puan değerini aldı ve perakende güveni mart ayında da negatif seyrini korudu. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun kötüleştiğini belirtenlerin oranı Mart 2024'te yüzde 60,5'ten yüzde 58'e gerilerken önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 34,6'dan yüzde 40,6'ya yükseldi. Ramazan Bayramı'nın yaklaşması ve seçim sonrasına ilişkin olumlu beklentiler geçen aya kıyasla iyileşen görünümde belirleyici oldu. Ayrıca, önümüzdeki 3 ayda satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı yüzde 77,3 oldu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise mart ayı perakende güveni en fazla Güneydoğu Anadolu'da yükseldi.

### Perakende güveni geçen yıla kıyasla değişmezken geçen aya kıyasla arttı

TEPE değeri, -9,0 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre aynı kalırken geçen aya göre 6,6 puan arttı. TEPE değerinin aylık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumuna yönelik değerlendirmelerdeki iyileşme ve gelecek 3 aya ilişkin satış beklentisindeki yükseliş etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 0,4 puanlık değişim, endekse olumlu yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Mart 2023 – Mart 2024)<sup>1</sup>



Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-12,7	-9,6	-13,1	-22,6	-16,3	-19,2	-4,9	-5,2	-3,8	7,1	-0,9	-9,2
2023	-9,8	-4,0	-9,0	-3,6	-10,6	-9,8	-15,6	6,4	11,6	-17,1	-11,4	-13,2
2024	-11,7	-15,6	-9,0									

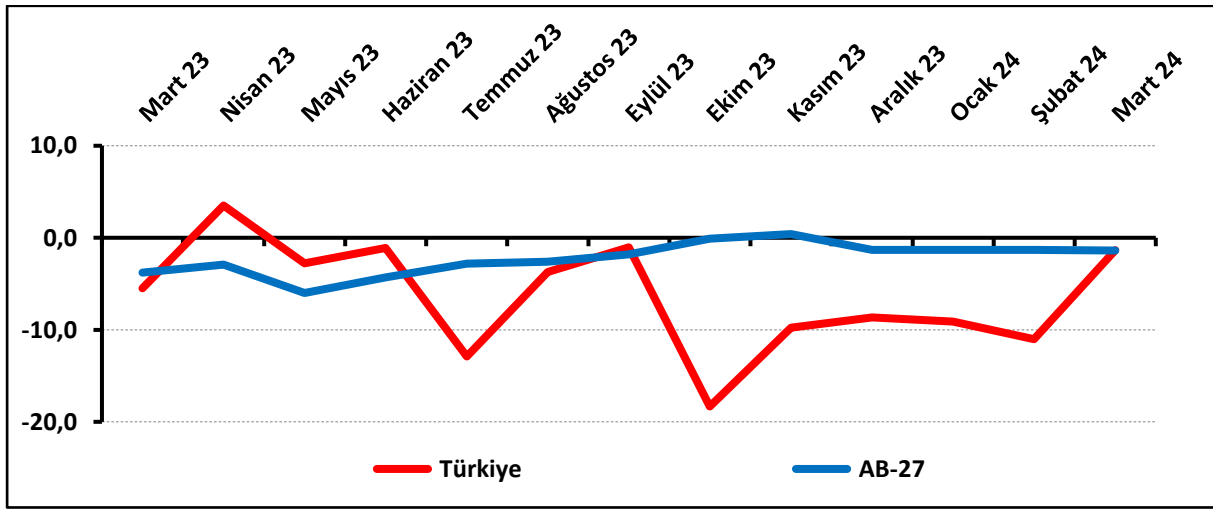
<sup>1</sup> Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

## Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya ve geçen yıla kıyasla arttı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Mart 2024'te -1,4 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 9,6 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 4,1 puan arttı.

Mart 2024'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 34,6'dan 40,6'ya yükselirken işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 29,1'den yüzde 25,9'a geriledi. Katılımcıların yüzde 33,5'i işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İyileşme beklentilerinde mevsimsel ve sezonsal etkiler, Ramazan Bayramı'nın yaklaşması ve seçim sonrasına ilişkin olumlu beklentiler belirleyici olurken kötüleşme beklentilerinde enflasyon, alım gücünün düşmesi ve talebin daralması gibi gerekçelendirmeler öne çıktı.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Mart 2023 – Mart 2024)



Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

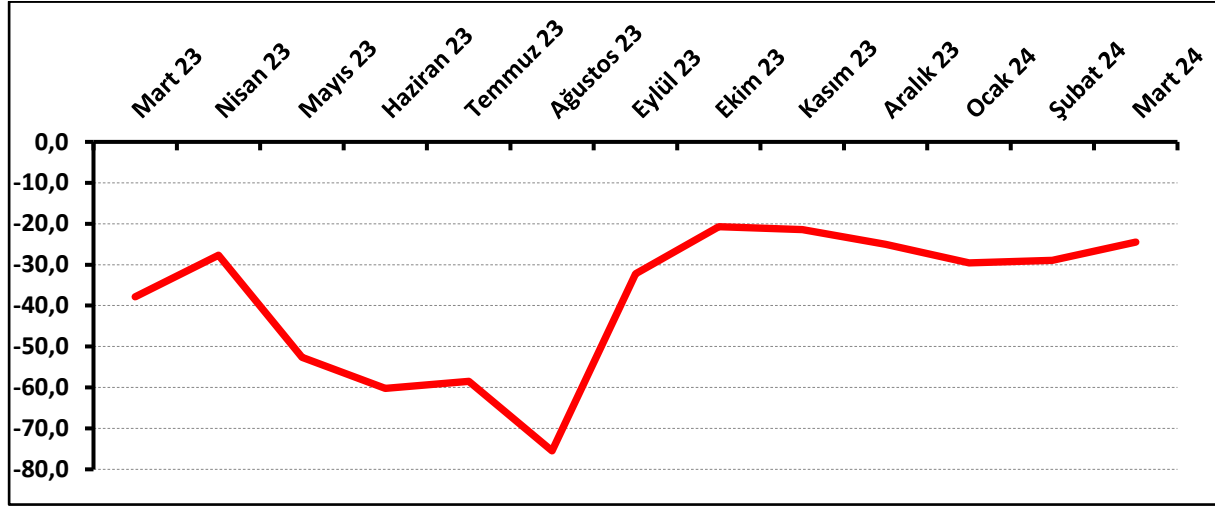
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-13,6	-9,4	-7,4	-13,2	-8,0	-8,7	4,1	-2,2	1,4	13,3	4,5	4,7
2023	-7,4	7,6	-5,5	3,5	-2,8	-1,1	-12,9	-3,7	-1,0	-18,3	-9,8	-8,7
2024	-9,1	-11,0	-1,4									

## İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmelerde iyileşme görülse de olumsuz algılar ağırlıkta

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Mart 2024'te -24,5 puan değerini alarak Şubat 2024'e göre 4,4 puan, Mart 2023'e göre 13,3 puan arttı.

Mart 2024'te TEPE anketi katılımcılarının yüzde 23,3'ü geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 47,8 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 28,9 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Mart 2023 – Mart 2024)



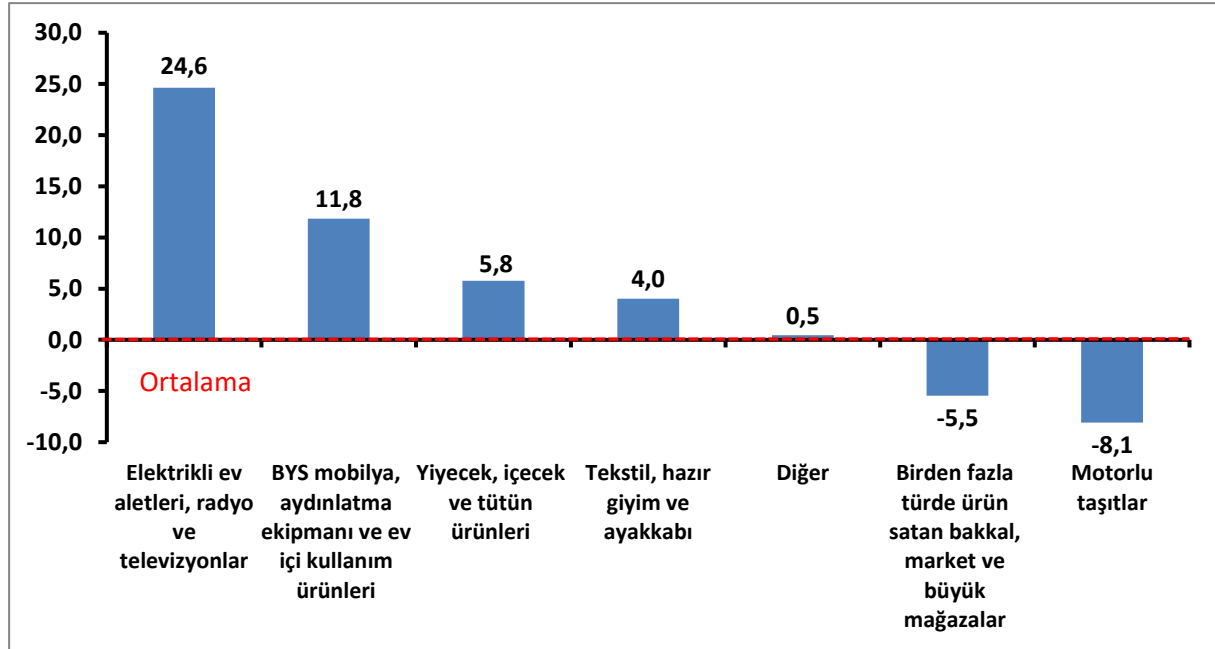
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-53,3	-64,9	-64,0	-64,8	-58,6	-72,1	-21,7	-29,1	-41,5	-52,0	-6,1	-67,4
2023	-41,5	-2,5	-37,8	-27,7	-52,7	-60,2	-58,5	-75,5	-32,2	-20,7	-21,4	-25,0
2024	-29,5	-28,9	-24,5									

## Perakende güveni en fazla “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Mart 2024'te, geçen yılın aynı dönemine göre “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” ve “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektörlerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” ve “motorlu taşıtlar” sektörleri ise ortalamasının altında değer aldı.

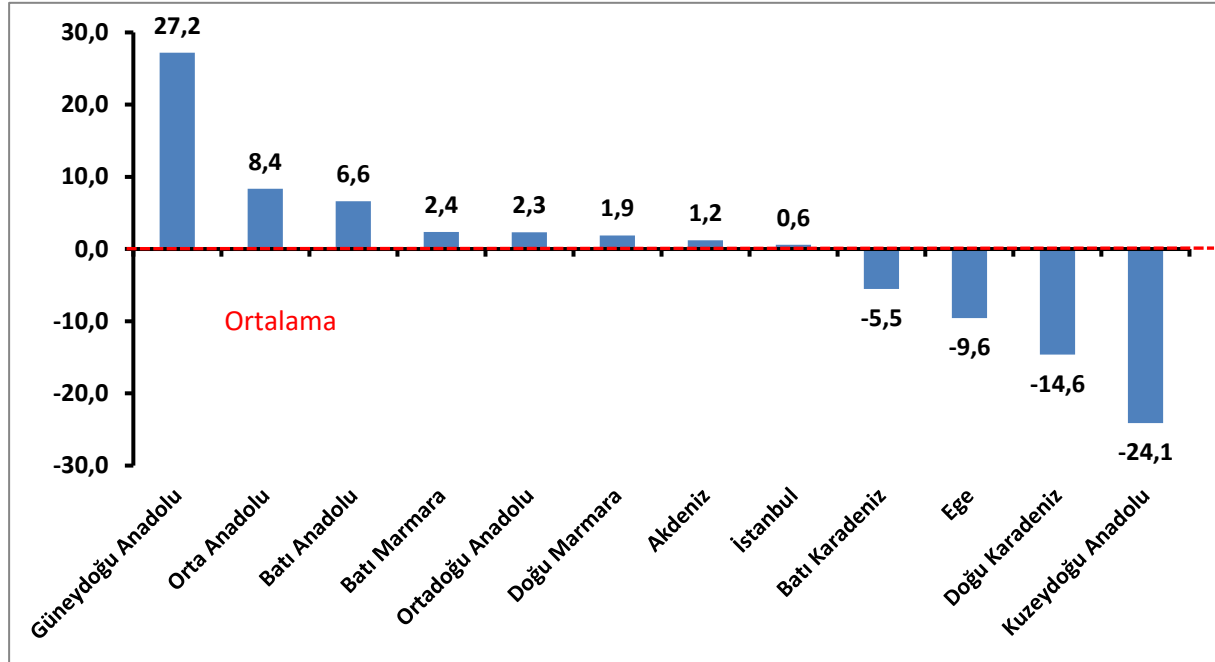
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE'nin Mart 2024'te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)



## Perakende güveni en fazla Güneydoğu Anadolu'da yükseldi

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Mart 2024'te, Güneydoğu Anadolu, Orta Anadolu, Batı Anadolu, Batı Marmara, Ortadoğu Anadolu, Doğu Marmara, Akdeniz ve İstanbul bölgelerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken Batı Karadeniz, Ege, Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde ise ortalamasının altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE'nin Mart 2024'te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)\*



\* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

## Perakendecilerin sipariş, satış ve istihdam beklentileri iyimser

TEPE anketine soru bazında ve alt endekslerin denge değerleri olarak bakıldığında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimi değerlendirmelerinde ve geçen yılın aynı dönemine göre işlerin durumu karşılaştırmalarında endekslerin yüksek oranlı negatif değerler alması dikkat çekmektedir. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi ise geçen yılın aynı ayına göre gerilese de yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Eğilimler incelendiğinde ise, Mart 2024'te "geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu", "mevcut stok düzeyi" ve "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Mart 2023'e kıyasla iyileşirken satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı ise geriledi. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Şubat 2024'e kıyasla olumlu yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise arttı.

**Tablo-4.** TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 03/2023	Endeks 02/2024	Endeks 03/2024	Bir önceki aya göre değişim 03/2024	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 03/2024
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-39,2	-52,0	<b>-42,2</b>	9,8	-3,0
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? <sup>2</sup>	17,7	16,3	<b>16,7</b>	0,4	-1,0
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-9,7	-18,3	<b>-5,4</b>	12,9	4,3
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-5,5	-11,0	<b>-1,4</b>	9,6	4,1
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-4,2	-1,9	<b>3,0</b>	4,9	7,2
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	86,9	63,6	<b>71,5</b>	7,9	-15,4
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-37,8	-28,9	<b>-24,5</b>	4,4	13,3
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	13,8	5,6	<b>1,3</b>	-4,3	-12,5

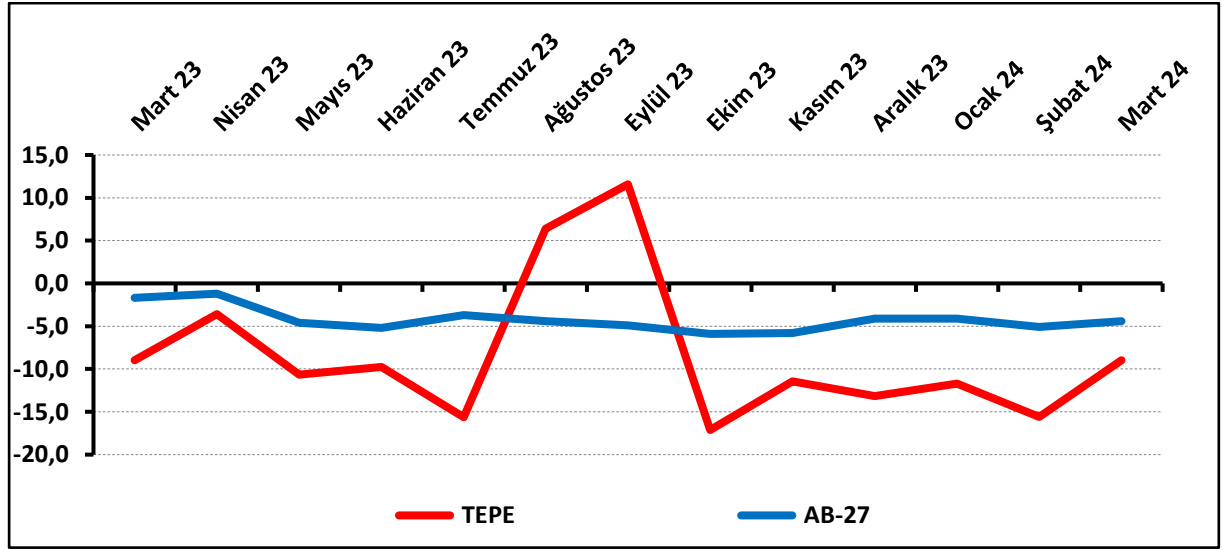
<sup>2</sup> Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

## AB'de perakende güveni geçen aya kıyasla sınırlı artarken geçen yıla kıyasla azaldı

Mart 2022'den bu yana olumsuz görünüm gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Mart 2024'te de -4,4 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 0,7 puan artış, geçen yılın aynı dönemine göre ise 2,7 puan düşüş yönünde oldu. Öte yandan TEPE, Ağustos ve Eylül ayları dışında son 12 ayda negatif değerler aldı.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Mart 2023 – Mart 2024)



Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	4,2	5,5	-2,1	-4,0	-3,1	-3,6	-5,8	-5,1	-6,9	-5,8	-5,6	-3,1
2023	-1,3	-0,8	-1,7	-1,2	-4,6	-5,2	-3,7	-4,4	-4,9	-5,9	-5,8	-4,1
2024	-4,1	-5,1	-4,4									

## Şubat 2024'te perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının üzerinde değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, mart ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke İsveç oldu. İsveç'i, Avusturya ve Hırvatistan takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim Euro Bölgesi'nde -3,9 puan, AB-27'de ise -2,7 puan oldu. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış Arnavutluk'ta yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de 0,7 puan, Euro Bölgesi'nde 0,9 puan oldu. Türkiye'nin perakende güveni yıllık değişiminde AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının üzerinde olduğu görüldü.

**Tablo-6.** AB-27 Ülkeleri\*\* ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Mart 2023 ve Şubat 2024'e göre)

Ülkeler	Mart 2023'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Şubat 2024'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
İsveç	18,3	2,5
Avusturya	16,0	3,1
Hırvatistan	9,5	1,1
Sırbistan	2,7	-0,3
Makedonya Cumhuriyeti	2,3	-6,4
Romanya	2,0	-0,8
Danimarka	1,5	-2,9
Polonya	1,1	1,3
Macaristan	0,9	-2,9
İspanya	0,8	-0,7
<b>Türkiye</b>	<b>0,0</b>	<b>6,6</b>
Slovakya	-0,7	-0,9
Arnavutluk	-1,5	7,0
Karadağ	-2,3	1,1
Fransa	-2,5	2,0
Slovenya	-2,6	-4,2
<b>AB-27</b>	<b>-2,7</b>	<b>0,7</b>
Litvanya	-3,0	1,9
Finlandiya	-3,2	3,0
Portekiz	-3,7	0,4
<b>Euro Bölgesi-19</b>	<b>-3,9</b>	<b>0,9</b>
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	-4,2	-3,0
Bulgaristan	-4,7	2,2
Letonya	-5,2	-1,3
Almanya	-5,2	4,8
Çek Cumhuriyeti	-6,6	5,9
İtalya	-6,7	3,7
Belçika	-7,6	-6,2
Hollanda	-10,1	-6,5
Malta	-15,4	-6,8
Yunanistan	-19,7	-14,5
Estonya	-23,6	0,2

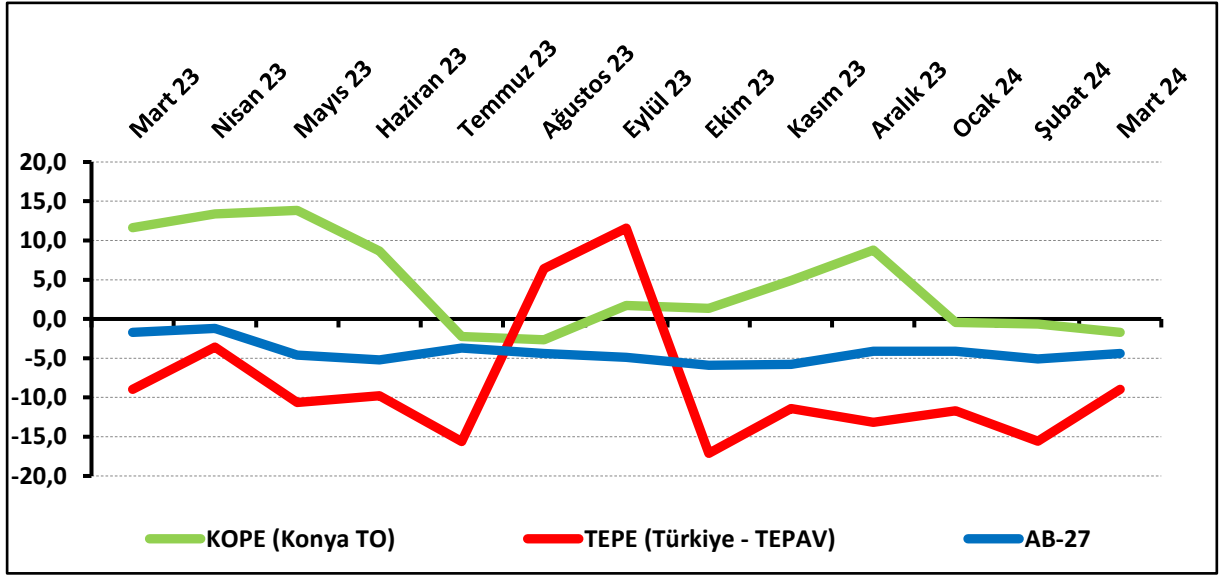
\*Sıralama Mart 2023 değişimine göre yapılmıştır.



## Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Mart 2024'te geçen yılın aynı dönemine göre 13,3 puan, bir önceki aya göre 1,0 puan azalışla -1,7 puan değerini aldı. KOPE, Mart ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Mart 2023 – Mart 2024)



Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	11,9	2,6	3,5	9,4	9,0	3,2	5,9	7,3	9,6	13,0	5,8	6,5
2023	2,3	11,6	11,6	13,4	13,8	8,7	-2,2	-2,7	1,7	1,4	4,9	8,8
2024	-0,4	-0,7	-1,7									